

## Toelichting van het Steunpunt op Kamerbrief van 9 november 2018.

(Onder voorbehoud van instemming van de Tweede Kamer)

Bron: de brief van de onderwijsministers Van Engelshoven en Slob aan de Tweede Kamer.

### + Vooraf

Vanaf het schooljaar 2019-2020 wordt er in het voortgezet onderwijs een **schoolexamen** voor rekenen ingevoerd. Het jaar daarop, 2020-2021, vormen de eindexamenkandidaten de eerste lichting waarvoor gaat gelden dat het cijfer voor rekenen volwaardig meetelt in het voorwaardelijk deel van de slaag-zakregeling. Er is vanaf 2020-2021 voor het schoolexamen rekenen ten minste een vier nodig om een vo-diploma te kunnen behalen. Verder kunnen er, net als nu het geval is, met een hoog cijfer voor rekenen geen andere vakken worden gecompenseerd en omgekeerd kan een laag rekencijfer ook niet met hoge cijfers van andere vakken worden gecompenseerd. Ook telt het rekencijfer niet mee bij het bepalen van het gemiddelde CE-cijfer dat minimaal een 5,5 moet zijn. Zo streeft de minister een evenwichtige positie van het rekencijfer na in de slaag-zakregeling.

Voor leerlingen die in 2018-2019 en 2019-2020 het eindexamen afronden telt het cijfer voor rekenen niet mee voor het diploma maar het cijfer komt zoals nu ook het geval is op de cijferlijst. Voor 2019-2020 geldt dat scholen ook al kunnen werken met eigen schoolexamens i.p.v. de CvTE-rekentoets (hierna de CvTE-rekentoets genoemd).

Er komt geen **centraal examen (CE)** rekenen waardoor het eindcijfer van het schoolexamen als geheel cijfer op de cijferlijst dient te worden vermeld.

De invoering van het schoolexamen rekenen heeft tot gevolg dat er op dat moment in het Eindexamenbesluit vo (EB) een flink aantal bepalingen betreffende de huidige CvTE-rekentoets gaan verdwijnen of worden gewijzigd.

Ook verdwijnen dan de voorschriften die het CvTE jaarlijks in de Brochure Kaders Rekentoets vo opneemt, zodra de huidige CvTE-rekentoets niet meer beschikbaar wordt gesteld.

Dit alles betekent dat scholen te zijner tijd zelf een aantal zaken met betrekking tot het schoolexamen rekenen moeten gaan regelen en dat als zodanig vastleggen in hun Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA).

### + Gevolgen van de verantwoordelijkheden en vrijheden voor scholen:

- scholen zelf kunnen bepalen hoeveel kansen een leerling **in de bovenbouw** van het vo krijgt in het eigen schoolexamen rekenen;
- scholen zelf kunnen bepalen in welk jaar / welke jaren in de bovenbouw zij het schoolexamen rekenen willen aanbieden c.q. afronden (bovenbouw: voor vmbo en havo zijn dat de laatste twee leerjaren, voor vwo de leerjaren 4, 5 en 6);
- het is vanaf 2019-2020 niet langer verplicht om in Facet gebruik te maken van de CvTE-rekentoetsen, scholen kunnen vanaf 2019-2020 eigen schoolexamens rekenen ontwikkelen en inzetten;
- scholen die vanaf 2019-2020 gaan werken met een eigen schoolexamen rekenen kunnen zelf bepalen hoe het eindcijfer van het schoolexamen is opgebouwd, bijvoorbeeld als er met deelttoetsen wordt gewerkt, maar ook indien er gewerkt wordt met één schoolexamen. Daarbij dient ook nagedacht te worden over het aantal herkansingen dat de school wil toestaan de momenten in het schooljaar enz. Deze keuzes zullen t.z.t. opgenomen moeten worden in het PTA;
- voor scholen die er voor kiezen om voornamelijk de CvTE-rekentoets te blijven gebruiken (in plaats van een eigen schoolexamen rekenen) gelden de regels die het CvTE stelt in de Brochure Kaders Rekentoets vo. Ook deze keus dient t.z.t. in het PTA te worden opgenomen;
- scholen kunnen maximaal tot en met het schooljaar 2020-2021 in plaats van een schoolexamen rekenen gebruik maken van de CvTE-rekentoetsen;

- scholen moeten uiterlijk vanaf 2021-2022 eigen (of ingekochte) schoolexamens rekenen inzetten, en een apart eindcijfer voor rekenen produceren. Dit laatste los van de keuzevrijheid om rekenen als schooleigen vak te geven of om rekenen volledig te integreren in andere vakken;
- Het eindcijfer voor het schoolexamen rekenen dient op de cijferlijst bij het diploma te worden vermeld, zoals dat nu ook het geval is;
- dit cijfer telt vanaf 2020-2021 volwaardig mee in de slaag-zakregeling van het gehele vo (ook die van vmbo-bb) waarbij minimaal een vier nodig is voor het behalen van het diploma.

## **Andere mogelijkheden (niet uitputtend opgesomd) waaraan gedacht kan worden:**

- scholen kunnen bij het maken van schoolexamens rekenen gebruik maken van gekalibreerde opgaven uit de [Rekenopgavenetage](#), dan wel van gevalideerd toetsmateriaal van diverse aanbieders van digitale rekentoetsen of digitale rekenmethoden. Ook is het denkbaar dat de schoolexamens rekenen (op termijn) op een andere manier worden ontwikkeld, bijvoorbeeld binnen bestuurlijke scholenkoepels of in samenspraak met andere vo-scholen in de regio, de VO-raad, vervolgopleidingen enz.;
- scholen kunnen er bij het schoolexamen rekenen, in afwijking van de huidige CvTE-rekentoets die afgenomen wordt in Facet, voor kiezen om in plaats van een antwoord alleen goed of fout te rekenen ook deelscores toe te kennen bij de correctie (dat dan wel aangeven bij de betreffende opgaven);
- scholen kunnen bij het schoolexamen rekenen, met inachtneming van de kaders die daaraan gesteld worden in de wet op de referentieniveaus, de taligheid van rekenopgaven met context aanpassen;
- verlies de zorgplicht voor leerlingen met beperkingen niet uit het oog! Denk daarbij in dit geval vooral aan leerlingen met (ernstige) rekenproblemen of dyscalculie. Ook hierbij is het aan te bevelen om in het PTA vast te leggen hoe je daar als school mee omgaat;
- het op een of andere manier beschikbaar stellen van een eindelijk verklarend woordenboek Nederlands bij de schoolexamens rekenen is toegestaan en blijft aan te bevelen. Verder kunnen scholen het gebruik van hulpmiddelen bij een schoolexamen, zoals het gebruik van een rekenmachine, een rekenkaart etc. zelf reguleren;
- scholen kunnen zelf de toetsduur en toetslengte per schoolexamen rekenen bepalen. Deel-schoolexamens van 50 minuten (of korter) met een aangepast aantal opgaven worden vanaf 2019-2020 mogelijk. Ook zijn aparte schoolexamens met kale opgaven (zonder rekenmachine) en schoolexamens met contextopgaven (waarbij een rekenmachine al dan niet wordt toegestaan) mogelijk. E.e.a. dient t.z.t. te worden vastgelegd in het PTA evenals de weging als er gewerkt wordt met deelschoolexamens rekenen die tezamen het eindcijfer voor rekenen gaan vormen;

## **Wet op de referentieniveaus**

Voor alle hiervoor genoemde zaken geldt dat de bepalingen uit de wet op de referentieniveaus (in dit geval die voor rekenen) wél in acht genomen dienen te worden. Scholen zijn en blijven, conform de [Wet op de Referentieniveaus](#) en de [toewijzing van referentieniveaus](#) aan de verschillende sectoren van het onderwijs, verplicht om hun leerlingen ten minste op de toegewezen referentieniveaus af te leveren:

- vmbo-bb → 2F of 2A <sup>1)</sup>
- vmbo-kb/gt → 2F
- havo → 3F
- vwo → 3F of 3S <sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> zijn bij de inwerkingtreding van deze regeling formeel in de wet vastgelegd, dus niet langer in de pilotfase.

## 📌 Tijdpad op een rijtje:

- 2018-2019 Geen verandering t.o.v. huidige situatie: de rekentoets moet tenminste één keer zijn afgelegd, het rekencijfer telt niet mee in de slaag-zakregeling maar komt wel op de cijferlijst (vmbo-bb: op een bijlage bij de cijferlijst);
- 2019-2020 Scholen kunnen eigen schoolexamens rekenvaardigheden inzetten i.p.v. de huidige CvTE-rekentoets;  
Voor leerlingen die dit jaar hun eindexamen afronden geldt dat het rekencijfer niet meetelt in de slaag-zakregeling maar wel op de cijferlijst komt (vmbo-bb: op een bijlage bij de cijferlijst);  
Voor leerlingen die dit jaar in het voorlaatste leerjaar zitten is het eindcijfer voor rekenen later onderdeel van de slaag-zakregeling. Om een diploma te behalen moet er minimaal een 4 voor rekenen zijn behaald;
- 2020-2021 Het eindcijfer voor rekenen is onderdeel van de slaag-zakregeling. Er moet minimaal een 4 zijn behaald om in aanmerking te komen voor een vo-diploma.  
Het eindcijfer voor rekenen komt op de cijferlijst bij het diploma (geldt dan ook voor vmbo-bb). Dit is het laatste schooljaar waarin scholen nog kunnen kiezen voor de CvTE-rekentoets i.p.v. een eigen schoolexamen rekenen. M.i.v. 2021-2022 is de CvTE-rekentoets niet meer beschikbaar.